

De kracht van *Samen- werken*

SAMENWERKEN MET EN VOOR GEMEENTEN

WELKOM OP HET INSPIRATIEFESTIVAL VAN DE CLASSIS NOORD-HOLLAND

[Roepnaam][Achternaam]

[Ambt]

[Kerkelijke gemeente]

Door u gewenste lunch: [Wensen lunch]

Middagprogramma: gekozen thema's, tijd- en zaalindeling:

[Thema1]

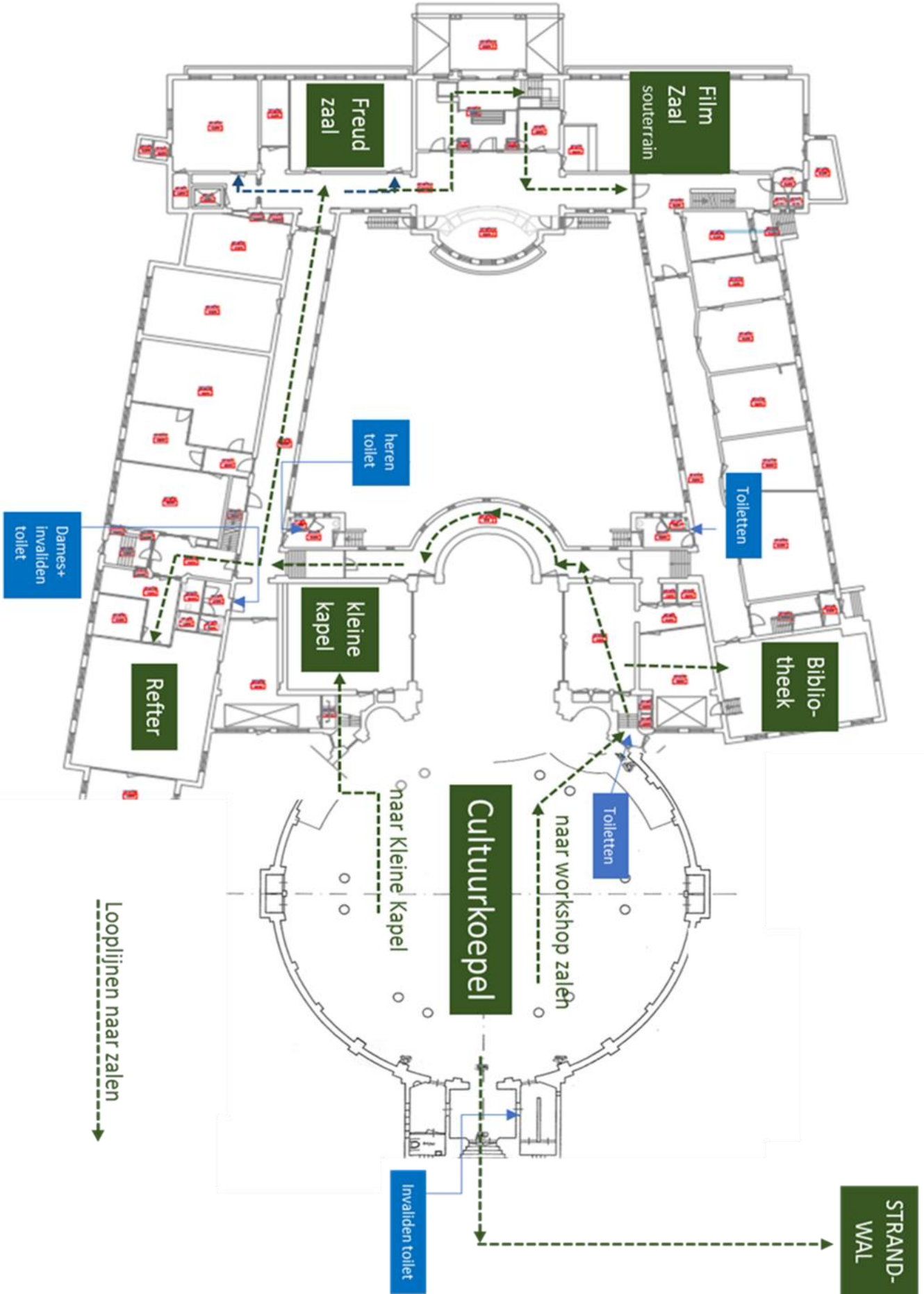
[Thema2]

[Thema3]

Wij wensen u een mooie inspiratiedag!

Waar zijn de zalen? Volg de stippelijnen vanuit de Koepelzaal

Plattegrond Cultuurkoepel + zalen

Ochtendprogramma 10:00-12:00 uur

Dagvoorzitter: Ds. Benedikte Bos

Ds. Benedikte Bos is lid van het Breed Moderamen van de Classis Noord-Holland en Predikante van de PG Laren Eemnes

09:00-10:00 Ontvangst bij ingang Koepelzaal - muziek
koffie en thee in de Koepelzaal - met elkaar kennismaken
Muziek

10:00-10:05 Welkom door ds. Peter Verhoeff, classispredikant Noord-Holland

Ds. Peter Verhoeff komt graag bij gemeenten langs om samen met predikanten, kerkelijk werkers en de kerkenraad na te denken over het reilen en zeilen in de gemeente. Met de Classis en het Breed Moderamen van de Classis zoekt hij naar mogelijkheden om gemeenten te ondersteunen in de zorgen om 'krimp' en bestuurskracht, o.a. via de 'Roadshows' in de ringen in het afgelopen jaar en vandaag een verdere verdieping op het 2^e Inspiratiefestival.

10:05-10:15 Liturgische opening door ds. Conny Bakhuis

Ds. Conny Bakhuis is voorzitter van de Classicale Commissie voor de Visitatie (CVV) en predikante van HG Bennebroek en PG Abbenes.

10:15-10:45 Dr. Albert Jan Stam

Dr. Albert Jan Stam is executive coach met bijzondere aandacht voor ontwikkel- en samenwerkingsvraagstukken. Hij was werkzaam bij Berenschot, was gemeentepredikant en is voorzitter van de ambtsvisiewerkgroep over samenwerking van de Protestantse Kerk. Hij is expert op het gebied van samenwerking in en buiten de kerk.

10:45-10:50 Pianospel

10:50-11:00 Presentatie door ds. Peter Verhoeff

Een verdieping op bestuurskracht en de noodzaak tot samenwerking onder meer aan de hand van de uitkomsten van de enquête die door gemeenten na de 'Roadshow' is ingevuld.

11:05-11:45 Forumgesprek o.l.v. ds. Benedikte Bos over 'best practices' op het gebied van bestuurlijke samenwerking, interactie met stellingen en vragen uit de zaal met medewerking van o.a. ds. Peter Verhoeff, dr. Albert Jan Stam en Jan Smit, ervaringsdeskundige in een samenwerkingstraject PG Medemblik en PG Opperdoes.

11:50-11:55 Praktische informatie en gebed voor de lunch

Middagprogramma 12:45-16:00 uur

12:00-12:45 Pauze – lunch in buffetvorm in de Koepelzaal
Voor deelnemers met opgegeven dieetwensen, anders dan vegetarisch (zie voorzijde programmaboekje) is op een apart punt een lunchbox beschikbaar. Voor degenen die voor een vegetarische lunch hebben gekozen, is voldoende bij de lunch in buffetvorm aanwezig.
U kunt de lunch nuttigen bij de statafels en op de banken in de Koepelzaal.
Er staan ook banken buiten rond de Koepelzaal en in de binnentuin van de Cultuurkoepel
Zorgt u ervoor dat u om 12:45 uur bij de eerste workshop bent?

12:50-13:30 Workshops*)

13:40-14:20 Workshops*)

14:20-14:35 Koffie, thee en fris in de Koepelzaal

14:45-15:25 Workshops*)

15:35-16:00 Kees Posthumus, verhalenverteller en kerkjournalist

Kees sluit de dag af met een kort programma op maat: een meezinger, een verhaal over de zevende plaag van Egypte, een stemmencanon en een gezamenlijk vormgegeven slot. In het verhaal werken de krekel en de schildpad, ieder met hun eigen kwaliteiten en beperkingen, samen om voordat de hagel valt de schuilplaats te halen. De stemmencanon laat horen dat mensen, hoe verschillend ook van toon en tekst, vruchtbaar samen kunnen werken. De meezinger zet de dag op een rijtje.

16:05 Gezegend en geïnspireerd naar huis – Peter Verhoeff

16:15 Borrel

Noot: Zie voor details workshops pagina 4 t/m 8. De door u gekozen workshops met tijden en locaties staan op de voorzijde van dit personaliseerde programmaboekje

Thema 1:

Krimp. Waarom de kerk naar de haaien gaat, maar wij toch hoopvol zijn!

Hoe houden we de kerk gaande? Zoeken naar wat in deze situatie kan bemoedigen en ervoor kan zorgen dat we de kerk trouw blijven.

12:50 -13:30 uur:

13:40 -14:20 uur:

14:45 -15:25 uur:

Ds. Martijn van Leerdam

Ds. Martijn van Leerdam is predikant-directeur van de Pauluskerk in Rotterdam. Hij wil met de Pauluskerk bijdragen aan een rechtvaardiger Rotterdam. Van Leerdam (1984) is sinds 2010 predikant van de Protestantse Kerk in Nederland. In het verleden was hij onder meer voorganger van de wijkgemeente Osdorp-Sloten in Amsterdam.

Tijdens zijn studie en predikantschap ontdekte hij de kracht van gemeenschap: 'De kerk is en blijft een heel goede plek om mensen te ontmoeten. Een ander motief is dat in de kerk de vragen worden gesteld die ieder mens bezig houden: wie ben ik en waar mag ik op hopen?'

KRIMP is een inspirerend en praktisch boek waarin predikanten Gerrit van Dijk en Martijn van Leerdam het proces van krimp in de kerk beschrijven en reflecteren op wat het met hen en met anderen doet. De kerk is een organisatie die al vele jaren krimpt, en het gaande houden van een organisatie die krimpt is een heidens karwei. Het vraagt om meer dan een gezonde dosis realisme, veerkracht en relativeringsvermogen. In dit boek proberen de auteurs oorzaken te achterhalen, maar vooral te zoeken naar wat in deze situatie toch kan bemoedigen en ervoor kan zorgen dat we de kerk trouw blijven. Daarbij is het van belang de dagelijkse inzet van kerkprofessionals en vrijwilligers in een breder perspectief te bezien.

Thema 2:

Anders kijken naar een ouder wordende kerk

12:50 -13:30 uur:

13:40 -14:20 uur:

14:45 -15:25 uur:

Dr. Hans de Waal

Dr. Hans de Waal is predikant in Krommenie en bestuurslid van de Federatie van Diaconieën. In 2021 promoveerde hij op het thema Diaconaat en ouderen: 'De kerk is heel druk met jongeren die er niet zijn en heeft heel weinig aandacht voor ouderen die er wel zijn.'

Hans de Waal pleit ervoor dat er in de kerk meer ontspannen wordt omgegaan met het gegeven dat de gemeente vergrijsd. Met ouderen is niets mis, stelt hij. Sterker nog, het zijn vaak de ouderen die de gemeenschap dragen en het werk doen.

Zijn pleidooi: laten we de realiteit van de ouder wordende kerk onder ogen zien en de mensen die er zijn, bemoedigen.

Hij wil de beklemming doorbreken dat ouderen zich verloren voelen of zelfs schuldig. Secularisatie en ontkerkelijkheid kunnen niet in de schoenen van de lokale gemeenschap worden geschoven. De maatschappij is veranderd en daarmee ook de kerk.

De grootste uitdaging is om het uit te houden, en mensen die er zijn, te bemoedigen, stelt hij. Er is nog veel mogelijk om een heilzaam onderdeel van de gemeenschap te zijn.

Thema 3:

De toekomst van de kerk

Een leven zonder kerk? Het wordt steeds gemakkelijker om je dit voor te stellen. Gedurende zijn dertigjarig predikantschap zag dr. Aarnoud van der Deijl de kerk in Nederland meer dan halveren. Het bezorgde hem rouw; de fases van ontkennen tot berusten heeft hij allemaal doorlopen. Maar hij ziet ook het betekenisvolle dat gebeurt in al dan niet kleine geloofsgemeenschappen.

12:50 -13:30 uur:

13:40 -14:20 uur:

14:45 -15:25 uur:

Dr. Aarnoud van der Deijl

Dr. Aarnoud van der Deijl is predikant en schrijver. Eind 2023 is hij bij de gemeente Abcoude begonnen aan een periode van vijf jaar waarin hij als 'pionier', samen met gemeenteleden en betrokkenen bij de Dorpskerk een zoektocht maakt naar een nieuwe vorm van kerk-zijn.

In zijn boek 'Toekomst van de kerk' stelt Aarnoud van der Deijl existentiële en maatschappelijke vragen, niet alleen aan de kerk en de gelovigen, maar ook aan de samenleving als geheel. Alle plannen om de kerk aantrekkelijker te maken hebben haar niet gered – maar redden we het wel zonder kerk?

Kunnen we zonder de (oer)verhalen, de beelden en rituelen, de gemeenschap van mensen, die naar elkaar omzien, de ethische reflectie?

Vanuit zijn persoonlijke betrokkenheid analyseert Van der Deijl scherp en met mededogen 'zeven plannen die de kerk niet konden redden'. Maar daar stopt zijn betoog niet. Hij gaat te rade bij al dan niet gelovige 'kritische vrienden'. Mensen die 'kerkloos' waren maar weer kerkelijk werden, of die de christelijke cultuur van groot belang achten.

Thema 4:

Samenwerking werkt

Een visie op samenwerken vanuit de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk (VKB)

12:50-13:30 uur:

13:40-14:20 uur:

14:45-15:25 uur:

Joost Schelling

Joost Schelling is vanaf 2022 directeur van het landelijk bestuur van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk. Daarvoor was hij predikant in Woerden.

Als er tekorten zijn op het gebied van mensen, middelen en gebouwen, komt de vraag op: schalen we de activiteiten af of zoeken we naar mogelijke vormen van samenwerking? Veel gegevens voor verder beleid komen van de kerkrentmeesters. Zij kennen allerlei gegevens van de gemeente, zoals leeftijdsopbouw, geefgedrag, kosten en inkomsten. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten (in de ringen of met een buurgemeente) met elkaar in gesprek gaan: 'Wat kan in de ene gemeente wel en wat kan in de andere gemeente niet meer.' Maak dan gebruik van elkaars deskundigen en talenten specifiek op het terrein van de kerkrentmeesters.

Thema 5:

Zingen in het Pop Up Choir

12:50 -13:30 uur:

13:40 -14:20 uur:

14:45 -15:25 uur:

Vrijwel niets is zo verbindend als samen zingen. Met Tijmen (33, gitarist) en Maarten (32, dirigent) van het Pop Up Choir is dat zeker een plezier, zonder dat je hoeft te kunnen zingen. De enthousiaste musici leren je supersnel een parel uit de popmuziek meerstemmig zingen. Samen zet je iets moois neer. Dit is een ervaring die je ook mee kunt nemen naar je eigen kerk, voor een viering met jongeren of een Top 2000-viering. Ervaring of voorbereiding is niet nodig. Dus of je nou alleen onder de douche zingt, met je vrienden in de kroeg, of helemaal nooit: iedereen kan meedoen én plezier gegarandeerd!
Popup Choir – Zingen voor iedereen.

Classicale vergadering en Breed Moderamen

De Classicale Vergadering komt in de regel driemaal per jaar bijeen. In die bijeenkomsten bespreken we thema's die voor de gemeenten van belang zijn en die de Classis helpen om daaraan zo goed mogelijk dienstbaar te zijn. Veel van de zaken die de Classis aangaan worden vooraf besproken door het Breed Moderamen (BM). Het BM wordt gevormd door de voorzitter, scriba, de Classispredikant en vijf andere leden van de Classicale Vergadering. Het BM vergadert maandelijks.

Contactgegevens

Classispredikant: Ds. Peter Verhoeff, 06 -15179364, p.verhoeff@protestantsekerk.nl
Voorzitter: Burg Anker, 06-51601994, voorzitter-classis-noord-holland@protestantsekerk.nl
Scribae: Mirjam Nieboer 06-51498610 en Tineke van Alphen-Jager, 023-5581698, classisscriba-noord-holland@protestantsekerk.nl

Website

www.classisnoordholland.nl

Ringen

De ringen zijn: Alkmaar, Amsterdam, Haarlem, Hilversum, Hoofddorp, Noordkop, Waterland, Westfriesland en Zaanstreek.

De ringen zijn bij uitstek de informele ontmoetingsplekken voor de lokale kerkenraden. Via de ring kunnen kerkenraden elkaar beter leren kennen, informatie uitwisselen, samenwerking onderzoeken en elkaar waar nodig helpen.

Vervolg op de Roadshows

In 2023-2024 heeft het Breed Moderamen een Roadshow voor alle 9 ringen in de Classis Noord-Holland georganiseerd: 9 ringbijeenoemkomsten, 143 gemeenten en bijna 400 bezoekers. Thema van deze bijeenkomsten was 'bestuurlijke samenwerking'. Na de Roadshow-ronde is aan alle kerkenraden een enquête gestuurd. De uitkomsten van deze enquête vormen het vervolg voor het verder stimuleren van bestuurlijke samenwerking.

Wilt u in uw kerkenraad ook met dit thema aan de slag gaan? Stuur dan een mail naar: classisscriba-noord-holland@protestantsekerk.nl

Het Inspiratiefestival is financieel mogelijk gemaakt door:

De diaconieën van de PG Zeevang en Oudendijk, PG Koggenland, PG Hoogkarspel-Lutjebroek, HG Bennebroek, PG Heiloo en PG Zuiderkogge, de Stichting Johanna Catharina van Doornik-Meijer Fonds en reserves van de Classis Noord-Holland.

Waar deden we dit (kerk-zijn) ook alweer voor? ²⁾

Soms zijn we zo bezig met de kerk: zorgen over vergrijzing, onvoldoende bestuurskracht, geen of weinig jongeren in de kerk, minder vrijwilligers en misschien minder financiën om alles draaiende te houden... we zijn er zo druk mee dat wij vergeten waarom wij een kerk, een gemeente, zijn.

De eerste gemeenten vertelden verhalen, deelden de maaltijd en zorgden voor de armen.

Waarom is (bestuurlijk) samenwerken belangrijk? ²⁾

Bestuurlijk samenwerken schept ruimte om weer toe te komen aan het hart van kerk-zijn. Die ruimte komt er zeker, ondanks dat men soms vreest, dat men via samenwerking er meer werk bij krijgt.

Dat laatste klopt niet, er komt geen extra werk bij: er is één kerkenraad, maar in de deelnemende gemeenten blijft er een commissie, locatieraad of sectieoverleg...en een strikte agendascheiding.

Kerkenraad = besturen, commissie, = inhoudelijke activiteiten in eigen gemeente.

Verder kan men voor bestuurlijke taken vrijwilligers, die geen ambtsdrager zijn, vragen die bereid zijn op basis van hun competentie voor een korte of langere tijd met bestuurstaken mee te werken. Zoals bekend willen leden vaak iets voor de kerk doen, maar wil men niet gebonden zijn aan een ambt met een vaste en langere tijd.

Voorwaarde voor een geslaagde samenwerking ¹⁾

Voorwaarde voor een geslaagde samenwerking is dat betrokken partijen hun eigen ambitie en identiteit kunnen behouden. Het draait om de vraag hoe je elkaar kunt helpen om die ambitie en identiteit te realiseren. Dat is een geruststellende benadering. Vaak is het juist de angst voor het verlies van identiteit, die gemeenten verhindert om samen te werken.

1) Uit het interview met Jaap Schaveling, hoogleraar Samenwerking & Leiderschap van de Nyenrode Business Universiteit. Lees het volledige interview op de website van de Protestantse Kerk in Nederland.

2) Uit presentatie Roadshows Ringen Noord-Holland in 2023-2024